

Emeklilik Halleri ve Emekli Aylığının Hesaplanması

5434 SAYILI T.C. EMEKLİ SANDIĞI KANUNU İLE BELİRLENEN EMEKLİLİK HALLERİ VE EMEKLİ AYLIĞININ HESAPLANMASI

1-Emeklilik;

a)-İstekle Emeklilik

b)-Resen Emeklilik

c)-Yaş Haddinden Emeklilik

d)-Malulen Emeklilik

2-Emekli Aylığının Hesaplanması,

a)-Dul-Yetim Aylığı

b)-Dul-Yetim Aylığının Bağlanması İçin Gerekli İşlemler

3-Ölüm Yardımı

4-Evlenme İkramesi

EMEKLİLİK

5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanunu ile belirlenen emeklilik halleri 4 ana grupta toplanmaktadır.

a) İstekle emeklilik,

b) Re'sen emeklilik,

c) Yaş haddinden emeklilik,

d) Malülen emeklilik.

İSTEKLE EMEKLİLİK

Genel olarak 08.09.1999 tarihine kadar Emekli Sandığı iştirakçilerinden kadın ise 20, erkek ise 25 fiili hizmet yılını dolduranlar istedikleri tarihte yaş kaydı aranmaksızın emekliliğe hak kazanabilmekte iken "Sosyal Güvenlik Reformu" olarak bilinen ve 5434 sayılı Kanunda bir kısım değişiklikler öngören 4447 sayılı Kanunla; Kanunun yürürlüğe girdiği 08.09.1999 tarihinden sonra

memuriyete başlayan kadınların 58, erkeklerin 60 yaşını ve 25 fiili hizmet sürelerini doldurdıkları takdirde bu haktan yararlanabilecekleri, anılan tarihte 20 hizmet yılını doldurmuş kadın iştirakçiler ile 25 hizmet yılını doldurmuş erkek iştirakçilerin yaş kaydı aranmaksızın istedikleri tarihte henüz hizmet süresini (20 veya 25 hizmet süresini) tamamlamamış olanların ise hizmet sürelerine geçiş sürecinde tabi oldukları yaşlarını doldurmaları şartıyla emekliliğe hak kazanacakları hükmü getirilmiştir.

Ancak 4447 sayılı Kanunla 5434 sayılı Emekli Sandığı Kanununa eklenen Geçici 205 inci maddenin bir bölümü (emekli aylığına hak kazanma koşulları için geçiş sürecine ilişkin hükümler) ile Geçici 206 inci maddenin Anayasa Mahkemesinin 23.11.2001 tarih ve 24592 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 23.02.2001 tarih ve E.No: 1999-42, K.No: 2001-41 sayılı kararı ile iptal edilmesi ve söz konusu mahkeme kararının 23.05.2002 tarihinde yürürlüğe girmesi nedeniyle 01.06.2002 tarih ve 24772 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan ve yayımı tarihinde yürürlüğe giren 23.05.2002 tarih ve 4759 sayılı Kanun ile 5434 sayılı Kanunun Geçici 205 inci maddesi yeniden düzenlenmiş ve bu düzenleme sonucunda emeklilikte kademeli geçiş süreci aşağıya alındığı şekilde yeniden düzenlenmiştir.

Buna göre 5434 sayılı Kanunun Geçici 205 inci maddesi;

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte ; (4447 sayılı Kanunun yürürlük tarihi olan 08.09.1999 tarihinde)

Kadın iştirakçilerden 20, erkek iştirakçilerden 25 fiili hizmet yılını dolduranların istekleri üzerine emekli aylığı bağlanır.

a) Emeklilik hizmet sürelerini doldurmaya, 2 yıldan az kalan iştirakçilerden kadın ise 38, erkek ise 43 yaşını,

23.05.2002 tarihinde;

b) Emeklilik hizmet sürelerini dolduranlar ile doldurmaya 2 tam yıl veya daha az kalan iştirakçilerden kadın ise 40, erkek ise 44 yaşını,

c) Emeklilik hizmet sürelerini doldurmaya, 2 tam yıldan fazla, 3 tam yıl veya daha az kalan kadın iştirakçiler 41, 2 tam yıldan fazla, 3 yıl 6 ay veya daha az kalan erkek iştirakçiler 45 yaşını,

d) Emeklilik hizmet sürelerini doldurmaya, 3 tam yıldan fazla, 4 tam yıl veya daha az kalan kadın iştirakçiler 42, 3 yıl 6 aydan fazla, 5 tam yıl veya daha az kalan erkek iştirakçiler 46 yaşını,

e) Emeklilik hizmet sürelerini doldurmaya, 4 tam yıldan fazla, 5 tam yıl veya daha az kalan kadın iştirakçiler 43, 5 yıldan fazla, 6 yıl 6 ay veya daha az kalan erkek iştirakçiler 47 yaşını,

- f) Emeklilik hizmet sürelerini doldurmaya, 5 tam yıldan fazla, 6 tam yıl veya daha az kalan kadın iştirakçiler 44, 6 yıl 6 aydan fazla, 8 tam yıl veya daha az kalan erkek iştirakçiler 48 yaşını,
- g) Emeklilik hizmet sürelerini doldurmaya, 6 tam yıldan fazla, 7 tam yıl veya daha az kalan kadın iştirakçiler 45, 8 yıldan fazla, 9 yıl 6 ay veya daha az kalan erkek iştirakçiler 49 yaşını,
- h) Emeklilik hizmet sürelerini doldurmaya, 7 tam yıldan fazla, 8 tam yıl veya daha az kalan kadın iştirakçiler 46, 9 yıl 6 aydan fazla, 11 tam yıl veya daha az kalan erkek iştirakçiler 50 yaşını,
- i) Emeklilik hizmet sürelerini doldurmaya, 8 tam yıldan fazla, 9 tam yıl veya daha az kalan kadın iştirakçiler 47, 11 yıldan fazla, 12 yıl 6 ay veya daha az kalan erkek iştirakçiler 51 yaşını,
- j) Emeklilik hizmet sürelerini doldurmaya, 9 tam yıldan fazla, 10 tam yıl veya daha az kalan kadın iştirakçiler 48, 12 yıl 6 aydan fazla, 14 tam yıl ve daha az kalan erkek iştirakçiler 52 yaşını,
- k) Emeklilik hizmet sürelerini doldurmaya, 10 tam yıldan fazla, 11 tam yıl veya daha az kalan kadın iştirakçiler 49, 14 yıldan fazla, 15 yıl 6 ay ve daha az kalan erkek iştirakçiler 53 yaşını,
- l) Emeklilik hizmet sürelerini doldurmaya, 11 tam yıldan fazla, 12 tam yıl veya daha az kalan kadın iştirakçiler 50, 15 yıl 6 aydan fazla, 17 tam yıl veya daha az kalan erkek iştirakçiler 54 yaşını,
- m) Emeklilik hizmet sürelerini doldurmaya, 12 tam yıldan fazla, 13 tam yıl veya daha az kalan kadın iştirakçiler 51, 17 yıldan fazla, 18 yıl 6 ay veya daha az kalan erkek iştirakçiler 55 yaşını,
- n) Emeklilik hizmet sürelerini doldurmaya, 13 tam yıldan fazla, 14 tam yıl veya daha az kalan kadın iştirakçiler 52, 18 yıl 6 aydan fazla, 20 tam yıl ve daha az kalan erkek iştirakçiler 56 yaşını,
- o) Emeklilik hizmet sürelerini doldurmaya, 14 tam yıldan fazla, 15 tam yıl veya daha az kalan kadın iştirakçiler 53, 20 yıldan fazla, 21 yıl 6 ay ve daha az kalan erkek iştirakçiler 57 yaşını,
- p) Emeklilik hizmet sürelerini doldurmaya, 15 tam yıldan fazla, 16 tam yıl veya daha az kalan kadın iştirakçiler 54, 21 yıl 6 aydan fazla, 22 tam yıl kalan erkek iştirakçiler 58 yaşını,
- r) Emeklilik hizmet sürelerini doldurmaya, 16 tam yıldan fazla, 17 tam yıl kalan kadın iştirakçiler 55 yaşını,

Doldurmaları ve kadın iştirakçinin 20, erkek iştirakçinin 25 fiili hizmet süresini tamamlamaları halinde istekleri üzerine emekli aylığı bağlanır.

39 uncu maddenin (e) ve (f) fıkraları kapsamına girenlere 25 fiili hizmet yılını ve yukarıdaki yaşları doldurmaları halinde emekli aylığı bağlanır.

32 inci madde gereğince fiili hizmet sürelerine zam yapılanların bu maddede belirtilen yaş hadlerinden, hizmetlerine eklenen fiili hizmet süresi zammı kadar indirim yapılır.

Şeklini almıştır.

Bu durumda, iştirakçilerin istekleri üzerine emekliliğe sevk edilebilmeleri için kadın iştirakçilerin 20, erkek iştirakçilerin 25 fiili hizmet yılını ve 23.05.2002 tarihindeki hizmet sürelerine göre tabi oldukları yaşlarını doldurmaları halinde söz konusu olabilecektir.

Diğer taraftan, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra 20-25 fiili hizmet yılını tamamlayıp, geçiş sürecinde belirtilen yaşlarını doldurmadan istifa ederek görevlerinden ayrılanlar, diğer sosyal güvenlik kuruluşlarına tabi çalışmamış olmak şartıyla açıkta iken emeklilik hakkını kazanabilmek için geçerli olan yaşı doldurmaları halinde emekliliklerini de isteyebilmektedirler. Ancak, hizmetini doldurduktan sonra görevlerinden ayrılıp, diğer sosyal güvenlik kuruluşlarına tabi çalışanlar hakkında ise 2829 sayılı Kanuna göre işlem yapılmaktadır.

4447 sayılı Kanun ile Sandığımız Kanununa eklenen ve 4759 sayılı Kanunla değişikliğe uğrayan Geçici 206. madde ile de 8.9.1999 tarihinde Sandık iştirakçisi olanlardan 50 ve daha yukarı yaşlarda bulunan iştirakçilerin **61 yaşını doldurmaları halinde** istekleri üzerine veya kurumlarınca yaş haddinden re'sen emekliye ayrıldıklarında fiili hizmet süreleri 10 yılı doldurmuş olmak şartıyla emekli aylığı bağlanmaktadır.

Ayrıca, sakat olarak göreve ataması yapılan ve bu sakatlıkları sebebiyle en az %40 oranında çalışma güçlerini kaybettikleri Sağlık Kurulu Raporu ile anlaşılanlardan 15 fiili hizmet yılını dolduranların yaş kaydı aranmaksızın istekle emeklilikleri mümkündür.

RE'SEN EMEKLİLİK

İlgililerin isteklerine bakılmaksızın kurumlarınca yapılan zorunlu emeklilik işlemidir. 30 fiili hizmet yılını dolduran iştirakçiler kurumlarınca (tayine yetkili makam tarafından) isteklerine bakılmaksızın, görülen lüzum üzerine emekliye sevk edilebilmektedir.

Haklarında yaş haddi hükümleri uygulanarak kurumlarınca re' sen veya 61 yaşını doldurmaları nedeniyle istekleri üzerine emekli edilenlerden fiili hizmet müddeti 15 yılı doldurmuş bulunanlara,

Ahlak, yetersizlik veya disiplin sebeplerinden dolayı sicilleri üzerine kurumlarınca re' sen emekliye sevk edilenlere, fiili hizmet müddetlerinin 25 yıl ve yaşlarının 61 olması halinde emekli aylığı bağlanmaktadır. Aksi halde ilgililere toptan ödeme yapılmaktadır.

YAŞ HADDİNDEN EMEKLİLİK

İştirakçilerin kanunla belirlenen yaş hadlerini doldurmaları halinde, kurumlarca uygulanması zorunlu, isteğe bakılmaksızın yapılan re'sen emeklilik işlemidir.

Anayasa Mahkemesince 08.10.2003 tarih ve E.No 2003/67 K.No 2003/88 sayı ile 4919 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununda değişiklik yapılmasına dair kanunun 1. maddesi ile değiştirilen 40. maddesinin 1. fıkrasının 65 yaşını doldurmamayanlar yönünden yürürlüğünün durdurulmasına karar verilmiştir. Bu nedenle 65 yaşını dolduran iştirakçilerin yaş haddinden Re'sen emekliye sevk edilmeleri gerekmektedir.

İştirakçilerin görevleri ile ilişkilerinin kesilmesini gerektiren yaş haddi 65 yaşını doldurdukları tarihtir.

MALÜLEN EMEKLİLİK

İştirakçilerin vücutlarında meydana gelen arızalar veya uğradıkları tedavisi imkansız hastalıklar sebebiyle vazifelerini yapamayacak duruma gelmeleri halinde uygulanan emeklilik işlemidir.

Belirtilen sebeplerle çalışamayacak duruma düşenlere "malül" denilmekte olup meydana geliş sebeplerine göre 3 türe ayrılmaktadır.

- a) Adi Malüllük,
- b) Vazife Malüllüğü,
- c) Harp Malüllüğü.

Adi Malüllük :

Adi malüllükte emekli aylığı bağlanabilmesi için iştirakçilerin en az 10 yıl fiili hizmet müddetinin bulunması gerekmekte olup, aksi takdirde toptan ödeme yapılmaktadır.

İstisna olarak 5 yıl fiili hizmet müddeti bulunan iştirakçilere, tedavisi, imkansız bir malüliyetle uğramaları ve başkasının güç ve yardımı olmaksızın hayatını devam ettiremez duruma düşmeleri halinde 15 yıl hizmeti bulunan malüller gibi aylık bağlanmaktadır.

Vazife Malüllüğü :

İştirakçilerin vazife yapamayacak duruma düşmeleri;

- a) İlgililerin vazifelerini yaptıkları sırada ve vazifelerinden doğmuş olursa,
- b) Vazifeleri dışında kurumların verdiği herhangi bir kuruma ait başka işleri yaparken bu işlerden doğmuş olursa,
- c) Kurumların menfaatini korumak maksadıyla bir iş yaparken o işten doğmuş olursa,
- d) Fabrika, atelye ve benzeri iş yerlerinde, işe başlamadan evvel iş sırasında veya işi bitirdikten sonra, o iş yerinde meydana gelen ve yine o işyerinin mahiyetinden veya çalışma konusunda ileri gelen kazadan doğmuş olursa,

buna “vazife malüllüğü” denir.

Vazife malüllükleri,

- a) Keyif verici içki ve her çeşit madde kullanmaktan,
- b) Kanun, tüzük ve emir dışında hareket etmiş olmaktan,
- c) Yasak fiilleri yapmaktan,
- d) İntihara teşebbüsten olursa,
- e) Her ne suretle olursa olsun kendilerine veya başkalarına menfaat sağlamak veya zarar vermek maksadından doğmuş olursa, adi malüllük hükümleri uygulanır.

Harp Malüllüğü :

Vazife malüllerinden bu malüllüklere,

- a) Harpte fiilen ateş altında,
- b) Harpte, harp bölgelerindeki harp hareket ve hizmetleri sırasında,
- c) Harpte veya harbe hazırlık devresinde her çeşit düşman silahlarının etkisi ile,
- d) Askeri hareketi gerektiren iç ve sınır hareketi sırasında,
- e) Barışta ve olağanüstü hallerde, emir veya görev ile uçuş yapan uçucularla, emir ve görevli olarak uçakta bulunanlardan uçuşun havadaki ve yerdeki sebepleriyle, emir ve görevle dalış yapan dalgıçlarla, denizaltı gemisinde veya dalgıç kıtasında bulunanlardan, denizaltıcılığın yada dalgıçlığın çeşitli sebep ve tesiri ile uğranılmış ise,

bunlara “harp malülü” denir.

EMEKLİ AYLIĞI BAĞLANMASI VE HESAPLANMASI

Emekli aylığı bağlanması gereken iştirakçilerin, görevlerinden ayrıldıkları tarihte, emekli keseneğine esas aylığı veya ücretleri tutarı ile bu tarihe kadar kazanmış oldukları fiili ve itibari hizmet müddetleri toplamı üzerinden aylık bağlanmaktadır.

Emekli, adi malüllük ve vazife malüllüğü aylıklarının hesaplanmasında 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 43.maddesinde yer alan gösterge tablosu ve Personel Kanunlarındaki ek gösterge, taban aylığı ve kıdem aylığı ile özel hizmet tazminatının ek göstergelere göre %40'ından aşağı olmamak üzere tekabül eden miktarı esas alınır.

Bu miktar üzerinden her yıl Bütçe Kanununda tesbit edilen katsayı ile çarpılması sonucunda bulunacak tutarın fiili ve itibari hizmet toplamı 25 yıl olanlara %75'i, 25 yıldan az olanlara her tam yıl için %1 eksiği, fazla olanlara da her tam yıl için %1 fazlası üzerinden bağlanır. Fiili ve itibari hizmet toplamındaki ay kesirleri tam ay sayılır. Yıl kesirlerinin her ayı için emekli aylığı bağlanmasına esas aylık tutarının %1'inin 12'de biri emekli aylığına ayrıca eklenir.

Özel hizmet tazminatı en yüksek devlet memurunun aylık gösterge ve ekgösterge toplamalarının katsayı ile çarpımının, kişinin ekgöstergesine göre belirli orana göre hesaplanır.

Emekli İkramiyesi:

Emekli, adi malüllük, vazife malüllüğü aylığı bağlanan veya toptan ödeme yapılan iştirakçilere emekli ikramiyesi ödenir.

Her tam fiili hizmet yılı için, aylık bağlamaya esas tutarların bir aylığının, dikkate alınması sonucu oluşur. 30 fiili hizmet yılından fazla süreler dikkate alınmaz.

Emekli ikramiyesi alındıktan sonra yeniden iştirakçi durumuna girenlerin tekrar emekliye ayrılmalarında, sadece sonradan geçen hizmetlerine karşılık emekli ikramiyesi ödenir. Ancak 30 hizmet yılı için ödeme yapılanlara hiçbir şekilde ikramiye farkı ödenmez.

Emekli, adi malüllük, vazife malüllüğü aylığı bağlanmadan veya toptan ödeme yapılmadan ölen iştirakçilerin ikramiyelerinin tamamı, dul ve yetimlerine hisseleriyle orantılı olarak ödenir.

Toptan Ödeme :

Yaş haddi, adi malüllük, ölüm gibi sebeplerle sandığa tabi görevlerinden ayrılan ancak, aylık bağlanması için yeterli hizmet süresi bulunmayanlara bir defaya mahsus olmak üzere yapılan ödemedir.

Yaş haddinden dolayı emekliye ayrılanlardan veya 61 yaşını doldurması nedeni ile emekliye ayrılmak isteyenlerden, hizmeti 15 yıldan az olanlardan,

Sicilen emekli edileceklerden hizmet süresi 25 yıldan az olanlara,

Adi malül durumuna girenlerden hizmetleri 10 yıldan az olanlara,

Toptan ödeme yapılır.

EMEKLİ KESENEKLERİNİN GERİ VERİLMESİ

-
Kesenek ve kurum karşılığı toplamalarının faizsiz olarak kendilerine ödenmesidir.

İstifa edenler,

İstifa etmiş sayılanlar,

İdareten veya cezaen görevine son verilenler,

Asillikleri onaylanmayarak görevlerine son verilenler,

Hürriyeti sınırlayıcı bir ceza ile hükümlü olup, cezası ertelenmeyenler,

Belediye Başkanlığından ayrılanlardan, emeklilik hakkı tanınan bir vazifeye başlamayan veya yaş haddi nedeni ile böyle bir göreve tayin edilemeyenler,

Fiili hizmet müddetleri ve fiili hizmet zamları 5 yılı doldurmuş ise, keseneklerini alabilirler.

DUL - YETİM AYLIĞI BAĞLANMASI

5434 sayılı Kanunun 67. maddesine göre, karı ve koca “dul”, çocuklar, ana ve baba ise “yetim” olarak adlandırılmaktadır.

Emekli iken vefat edenin geride kalan dul ve yetimleri ile görevde iken vefat eden ve hizmet süresi 10 yıl ve daha fazla olan iştirakçilerin eşine, kanunda belirtilen şartları taşıyan çocuklarına, anne ve babasına aylık bağlanmaktadır.

Fiili hizmet süresi 5 yılı doldurduktan sonra vefat eden iştirakçilerin ölüm tarihinde 18 yaşını, orta öğretimde 20 yaşını, yüksek öğrenim yapmakta ise 25 yaşını doldurmamış çocuklarına 15 yıl hizmet süresi üzerinden bu yaşları geçmemek üzere yetim aylığı bağlanmaktadır.

Ayrıca fiili hizmet süresi 5 yılı doldurduktan sonra vefat eden iştirakçilerin ölüm tarihinde malül ve muhtaç olan eşlerine de dul aylığı bağlanmaktadır.

Dul ve yetimlere bağlanacak aylık miktarı, aylığa hak kazanan kişinin yaşıyor olması halinde kendisine bağlanacak aylık miktarını geçemez.

ÖLÜM YARDIMI

Ölüm yardımı öncelikle emeklinin sağlığında verdiği beyannamede gösterdiği kişiye ödenir. Beyanname vermemiş ise eşine, eşi bulunmuyorsa çocuklarına, çocukları da bulunmuyorsa ana ve babasına, onlar da bulunmuyorsa kardeşlerine yapılır. Ölüm yardımının yukarıda açıklandığı şekilde ödenmesi mümkün değilse, masrafları kendilerinin yaptığını belgeleyenlere, ölüm yardımı tutarını geçmemek üzere ödenir.

01.01.2005 tarihinden itibaren ödenmekte olan ölüm yardımı tutarı 761,90-YTL' dir. Ancak ölenin almakta olduğu aylık miktarının (makam, temsil veya görev tazminatı tutarları hariç) söz konusu tutardan fazla olması halinde ölüm yardımı aylık miktarı üzerinden ödenir.

EVLENME İKRAMİYESİ

Evlenmeleri sebebiyle dul ve yetim aylığı kesilen eş ve kız çocuklarla anaya, bir defa olmak üzere almakta oldukları dul veya yetim aylığının (makam, temsil veya görev tazminatları tutarları hariç) 12 aylık tutarı kadar evlenme ikramiyesi ödenir.

Evlenme İkramesi için;

-EŞLER:

İlgili Nüfus İdaresinden alınacak olan Vukuatlı Nüfus Kayıt Örneği ve Evlenme Cüzdanının Noter tasdikli örneğinin her ikisi,

-KIZ YETİMLER İLE ANA:

İlgili Nüfus İdaresinden alınacak olan Vukuatlı Nüfus Kayıt Örneği veya Evlenme Cüzdanının Noter tasdikli örneğinin birisi

ile birlikte Genel Müdürlüğümüze yazılı olarak müracaat etmeleri gerekmektedir.

İlgililere evlenme ikramiyesi ödendikten sonra ölüm hariç diğer nedenlerden dolayı 12 aylık süre dolmadan dul kalmaları ve yeniden aylık talebinde bulunmaları halinde aylık bağlanır ancak kalan borcun tamamı bitene ve 12 aylık sürenin bitimine kadar aylıkları ödenmez.

Dil Undefined